

מטה ארצי / אגף התנועה

מחלקת התנועה

טל: 03 - 9602607

פקס: 03 - 9602725

מספרנו: 091/5004/19612

בית דגן  
08.02.01

אל:

(לוח תפוצה נוהלי מת"ן)

**הנדון: נוהל מת"ן 02.231.21 - הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות ע"י קטינים**

1. מצ"ב נוהל חדש, בנושא הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות על-ידי קטינים.
2. הנוהל מבוסס ברובו על שינויים שהיו בחוק בשנת 1995 ומאגד בתוכו הנחיות קודמות.
3. בתאריך מרץ 2002 הוכנסו שינויי ניסוח.
4. יש להביא תוכנו של הנוהל בקרב כל השוטרים הנוגעים בדבר ולתייק הנוהל בתיק נהלי את"ן/ מת"ן חלק ב'.

בברכה,

משה בן-זיקרי, נצ"מ

ראש מחלקת התנועה

עמוד מספר	קבוצת הנוהל: תעבורה	הנושא: עבירות תעבורה של קטינים	היחידה המוציאה הנוהל: את"ן / מת"ן
1	תחולה: 02/01	מספר הנוהל: 02.231.21	שם הנוהל: הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות ע"י קטינים

1. **כללי**  
א. רקע

חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א – 1971 תוקן בשנת 1995 ושינה את המצב המשפטי עליו התבססו הנחיית מח"ק מספר 03.300.173 והנחיית מת"ן 5/94 המסדירות את הנושא, כך שנוצר צורך בנוהל חדש שיסדיר את אופן הטיפול בעבירות תעבורה של קטינים.

ב. **המטרה**

הסדרת טיפול האת"ן בעבירות תעבורה הנעברות ע"י קטינים, לצורך קביעת נוהלי עבודה אחידים ובהתאם להוראות הדין.

ג. **הבסיס החוקי**

(1) הוראות הנוהל נשענות על מקורות חוקיים כדלקמן:

- חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א – 1971 (להלן: "חוק הנוער").
- חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות, תשכ"ב – 1962 (להלן: "חוק הכשרות המשפטית").
- חוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב – 1982 (להלן: "חוק סדר הדין הפלילי").
- פקודת מטא"ר 14.01.05 "עבודת המשטרה עם קטינים".
- הנחיות פרקליטות המדינה מיום 2/1/94 מספר 1.4.
- הנחית פרקליטת המדינה מיום 12/1/01 סימוכין: 297-0047-2001
- הנחית מת"ן 36/94.
- הנחית מח"ק 03.300.085 – "העמדה לדין של קטינים כעבור שנה מיום ביצוע העבירה".
- הנחיית מח"ק 03.300.195 - "זימון קטין חשוד לחקירה פלילית באמצעות הוריו, נוכחותם בחקירה ושחרור בערובה".
- הנחיית מח"ק פא/01 – 033/73724 מיום 8.10.98 – יצוגם של קטינים ע"י הסניגוריה הציבורית

(2) יודגש, הנחיית מת"ן 5/94 בטלה, ככל שהיא נוגעת לדוחות תעבורה שבסמכות בית המשפט לתעבורה.

(3) כמו כן, יפנה הנוהל להוראות דין אלה, אשר לשם הנוחות יצוינו כדלקמן:

- פקודת התעבורה [נוסח חדש], תשכ"א – 1961 (להלן: "פקודת התעבורה").
- תקנות התעבורה, תשכ"א – 1961 (להלן: "תקנות התעבורה").
- פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תשל"ל – 1970 (להלן: "פקודת הביטוח").
- חוק העונשין, תשל"ז – 1977 (להלן: "חוק העונשין").
- פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט – 1969 (להלן: "פקודת המבחן").

עמוד מספר	קבוצת הנוהל: תעבורה	הנושא: עבירות תעבורה של קטינים	היחידה המוציאה הנוהל: את"ן / מת"ן
2	תחולה: 2/01	מספר הנוהל: 02.231.21	שם הנוהל: הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות ע"י קטינים

ד. **הגדרות**

בנוהל זה תהא למונחים הבאים המשמעות האמורה להלן:

- "קטין" – אדם שמלאו לו 12 שנה וטרם מלאו לו 18 שנה וכן בגיר שביום הגשת כתב האישום נגדו לא מלאו לו 18 שנה.
- "קטין שאינו בר עונשין" – מי שטרם מלאו לו 12 שנה.
- "בגיר" – מי שמלאו לו 18 שנה.
- "קצין מבחן לנוער" – עובד משרד העבודה והרווחה שנתמנה לפי פקודת המבחן לטיפול בקטינים, אשר נתגלה לגביהם בחקירה כי קיים יסוד להעמידם לדין.
- "הורה" – לרבות הורה חורג, מאמץ ואפוטרופוס.

## 2. השיטה

### א. בית המשפט המוסמך לדון בעבירות קטינים

בעוד עבירות קטינים נדונות ככלל בבית המשפט לנוער, נקבעו בסעיף 45 לחוק הנוער תנאים בהם עבירות תעבורה, אף שנעברו בידי קטינים, תידונה בבית המשפט לתעבורה, למעט חריגים בהם הטיפול נותר בידי בית המשפט לנוער. עם זאת, יודגש, כי שופט תעבורה מוסמך, מטעמים מיוחדים, ולשם טובת הקטין, להעביר בכל עת את הדיון לבית המשפט לנוער.

#### 1) עבירות שבסמכות בית המשפט לתעבורה

בבית המשפט לתעבורה ידונו אישומי תעבורה של קטין, אשר לפי גילו כשיר לקבל רשיון נהיגה לרכב המנועי שבו נעברה העבירה (ולכן, הגיל הקובע משתנה בהתאם לסוג הרכב בו נעברה העבירה) בעבירות אלו:

- (א) עבירה על פקודת הביטוח הכרוכה בשימוש ברכב מנועי.
- (ב) עבירה על פקודת התעבורה ותקנותיה הכרוכה בנהיגת רכב מנועי פרט לאלו:
  - נהיגה כשהנהג שיכור, כשהוא נתון תחת השפעת משקה משכר או סם מסוכן.
  - נהיגת רכב כשהנהג אינו מורשה לנהיגה ברכב מאותו סוג או שרשיון הנהיגה שלו פקע מעל 6 חודשים.

#### 2) עבירות שבסמכות בית המשפט לנוער

בבית המשפט לנוער ידונו אישומי תעבורה של קטין במקרים אלה:

(א) כאשר עבירת התעבורה כרוכה בעבירת שימוש ברכב ללא רשות בניגוד לסעיף 413 לחוק העונשין.

- (ב) כאשר עבירת התעבורה המיוחסת לקטין היא אחת מאלו:
- נהיגה כשהנהג שיכור, כשהוא נתון תחת השפעת משקה משכר או סם מסוכן.
  - נהיגת רכב כשהנהג אינו מורשה לנהיגה ברכב מאותו סוג או כשרשיון נהיגתו פקע מעל 6 חודשים.
  - עבירת התעבורה נעברה ברכב שאינו מנועי, או כשהאישום הוא בעבירה שעבר הקטין כהולך רגל.

עמוד מספר	קבוצת הנוהל: תעבורה	הנושא: עבירות תעבורה של קטינים	היחידה המוציאה הנוהל: את"ן / מת"ן
3	תחולה: 2/01	מספר הנוהל: 02.231.21	שם הנוהל: הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות ע"י קטינים

### ב. הטיפול בדוחות תנועה של קטינים

#### 1) דוחות מסוג ברירת משפט

בעבירות תעבורה שנקבעו כברירות משפט לא חל חוק הנוער (למעט פרק ה' שבו, הדין בעונשים ודרכי טיפול) זאת בהתאם להוראת סעיף 226 לחוק סדר הדין הפלילי, ולכן הטיפול בקטין, שעבר עבירה שנקבעה כברירת משפט, זהה לטיפול בבגיר.

## (2) דוחות מסוג הזמנה לדין

### (א) כללי

איש משטרה הרושם דו"ח תעבורה מסוג הזמנה לדין לקטין, יציין בפניה השמאלית העליונה של הדו"ח את המילה "קטין" בהדגשה, ימלא את כל פרטי הקטין, לרבות כתובת מדויקת ומספר טלפון, ויוסיף, בסמוך לפרטי הנאשם, את תאריך לידתו המלא והמדויק של הקטין, ובמקום המיועד לציון שמו הפרטי של הקטין, יוסיף בסוגריים את שם האב: (בן/ בת \_\_\_\_\_). זאת - כדי לאפשר לבית המשפט לזמן את הורי הקטין ולשלוח להם העתק מכתב האיטום ומהזמנה לדין, אם יחליט לעשות כן, בהתאם לסמכותו על פי סעיף 19(א) לחוק הנוער, וכן כדי לאפשר לקצין מבחן לנוער ליצור קשר עם הקטין, כשמדובר בעבירת תעבורה שבסמכות בית המשפט לנוער.

### (ב) בעבירות שבסמכות בית המשפט לנוער

(1) הדו"ח לא ימסר לקטין במעמד עריכת הדו"ח, כנהוג לגבי בגירים, ואין לרשום תאריך למשפט (זאת משום שהקטין יוזמן לבית המשפט לנוער, שם מועדי הדיון שונים) אלא יוסבר לקטין, שאם יוחלט לזמנו לבית המשפט, תשלח אליו בדואר הזמנה לדין עם כתב אישום.

(2) על רכז הסיור/ הרכזים במשרדי התנועה / רכזי את"ן מרחביים (בירושלים – רכז פיקוח באת"ן)/ רכזי מתנ"א לשגר בהקדם האפשרי טופס הפניה (טופס מ-3046) אל שירותי המבחן שבמקום מגורי הקטין, ולציין את כתובתה של לשכת התביעות הפלילית, אליה יש לשגר את ההמלצה. לאחר מכן, יועבר הדו"ח לטיפול לשכת התביעות הפלילית, שם יטופל ככל תיק נוער אחר.

(3) את"ן לא יטפל בדוחות לאחר העברתם כאמור, פרט להשלמת ראיות או פרטים בדו"ח, אם תדרש ע"י לשכת התביעות הפלילית.

### (ג) בעבירות שבסמכות בית המשפט לתעבורה

(1) דו"ח התעבורה ימסר לקטין במעמד עריכתו כנהוג לגבי בגירים.

(2) אין צורך במשלוח הפניה לקצין מבחן לנוער.

(3) הדו"ח יועבר להמשך טיפול לשכת תביעות תעבורה (בת"א - לטיפול מפלג תביעות תעבורה).

עמוד מספר	קבוצת הנוהל: תעבורה	הנושא: עבירות תעבורה של קטינים	היחידה המוציאה הנוהל: את"ן / מת"ן
4	תחולה: 2/01	מספר הנוהל: 02.231.21	שם הנוהל: הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות ע"י קטינים

## ג. הטיפול בתיקי חקירה שנפתחו כנגד קטינים

### (1) כללי

א) בעבירות התעבורה שלהלן החקירה לא תועבר לחוקר נוער (זאת אף אם העבירה בסמכות בית המשפט לנוער) אלא, החקירה כולה תתבצע ע"י חוקר ממערך התנועה/ בוחן תנועה, לרבות חקירת הקטין עצמו:

- תאונת דרכים שבה נהרג אדם.
- תאונת דרכים שבה נפגע אדם.
- תאונת דרכים מסוג נזק בלבד.
- נהיגה בשכרות.
- נהיגה בזמן פסילה.
- עבירות תעבורה בהן דו"ח שוחזר בעקבות תלונת אזרח.

ב) התעורר חשד לביצוע עבירת שימוש ברכב ללא רשות, בניגוד לסעיף 413ג לחוק העונשין, תשל"ז – 1977, או לביצוע עבירה של גניבת רכב, בניגוד לסעיף 413ב לחוק העונשין, תשל"ז – 1977, ישלים הבוחן את החקירה בעבירת התעבורה, ויעביר את התיק להמשך טיפול יחידת הנוער.

ג) על גבי כריכת התיק, בחלקה העליון משמאל, תצויין המילה "קטין" באדום ובהדגשה.

ד) החקירה תתבצע בהתאם להוראות פקודת מטא"ר פרק 13.03 וכן פרק 14.01.05 בשינויים המחויבים.

ה) בוחן תנועה, המאשים קטין בעבירת תנועה, אשר בית המשפט לנוער מוסמך לדון בה, ישלח מיד לאחר שהאשימו הפניה לקצין מבחן לנוער באמצעות טופס מ-3046 "הפניית קטין". ההפניה תמולא בשני עותקים, המקור ישלח לקצין המבחן, וההעתק יתויק בתיק החקירה.

ו) את שמוותיהם וכתובתיהם של קציני המבחן המקומיים ניתן לקבל מראש מחלק הנוער או ראש משרד החקירות של התחנה, אשר באזורה בוצעה העבירה.

ז) בסיום החקירה יעביר הבוחן את התיק בצירוף המלצותיו ליחידה המתאימה: בעבירות שבסמכות טיפול המשטרה - ללשכת התביעות הפלילית או התעבורה (בת"א – מפלג תביעות), בהתאם לרשימת העבירות המפורטות בפרק 2 סעיף א לעיל, ובתאונות קטלניות ועבירות פשע - לפרקליטות.

## 2) זימון קטין חשוד לחקירה באמצעות הוריו

א) זימון קטין לחקירה בעבירת תעבורה יעשה באמצעות מכתב בטופס מ-1068 "הזמנת נער עם הוריו" המופנה אל הורי הקטין, בו מתבקשים ההורים להופיע עם בנם / בתם ללשכת הבוחנים.

עמוד מספר	קבוצת הנוהל: תעבורה	הנושא: עבירות תעבורה של קטינים	היחידה המוציאה הנוהל: את"ן / מת"ן
5	תחולה: 2/01	מספר הנוהל: 02.231.21	שם הנוהל: הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות ע"י קטינים

ב) התייצב הקטין בלשכת הבוחנים שלא באמצעות זימון מוקדם כאמור, וללא ידיעת הוריו, על הבוחן המטפל בארוע לידע את ההורים על חקירת בנם/ בתם בהקדם המרבי, ובמידת האפשר – בטרם יתחיל בחקירה.

ג) הוחל בחקירה ללא מתן הודעה להורים, יתעד הבוחן בתיק החקירה את הסיבה לכך, לרבות מקרה בו נעשה מאמץ לאתר ההורים ללא הצלחה.

ד) במקרים בהם הזימון לחקירה נעשה בעל-פה, יערך תיעוד השיחה על-גבי מסמך שיצורף לתיק.

### 3) חקירת קטין חשוד בנוכחות הוריו

ככלל, יש לאפשר נוכחות הורים בחקירה, תוך התייחסות לאמור להלן:

#### א) חקירת קטינים עד גיל 14

- 1) חובה לאפשר נוכחות הורים בחקירת הקטין אלא אם כן:
  - א) הקטין לא מסכים לנוכחותם.
  - ב) החקירה מתבצעת סמוך לאחר ביצוע העבירה, ודחייה הכרוכה בהמתנה להורים עלולה לחבל בה.
  - ג) קיים חשש סביר כי נוכחות ההורה בחקירה תפריע לחקירה או תמנע שיתוף פעולה מצד הנחקר או תסכן את שלום הקטין.
- 2) יש להחתים את ההורה על טופס עדות הקטין באשר לעצם נוכחותו בחקירה.
- 3) החליט הבוחן שלא לאפשר להורים להיות נוכחים בחקירה, ינמק זאת בכתב במסמך שיצורף לתיק.
- 4) הוברר לאחר החקירה כי התאונה נגרמה באשמת קטין מתחת לגיל 12, לא יפתח תיק חקירה, והחומר יגנוז ככללי מהסיבה: "העברייני אינו בר עונשין".

#### ב) חקירת קטין מגיל 14

- 1) אין חובה לאפשר נוכחות הורה בחקירת הקטין אלא אם כן:
  - א) הנחקר או הוריו מבקשים זאת ואין בכך כדי להפריע לחקירה.
  - ב) הבוחן סבור כי נוכחות ההורה דרושה לטובת החקירה או לטובת הקטין.
- 2) יש להחתים ההורה על גבי טופס עדות הקטין באשר לעצם נוכחותו בחקירה.

### 4) מעצר, חיפוש ושחרור

יש לפעול בהתאם להוראות הפה"ק. יש להודיע לקטין עצור החשוד בעבירה על זכותו לבקש מבית המשפט שימונה לו סניגור ציבורי אשר ייצגו בבית משפט בהליכי מעצר ושחרור.

עמוד מספר	קבוצת הנוהל: תעבורה	הנושא: עבירות תעבורה של קטינים	היחידה המוציאה הנוהל: את"ן / מת"ן
6	תחולה: 2/01	מספר הנוהל: 02.231.21	שם הנוהל: הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות ע"י קטינים

### ד. התיישנות

- 1) דוחות בעבירות קנס שנקבעו כברירות משפט  
אין דין מיוחד לקטין ויחול הדין הכללי.
- 2) דוחות מסוג הזמנה לדין ותיקי ת"ד/ נ"ב

(א) חל סעיף 14 לחוק הנוער הקובע:

**”אין להעמיד לדין קטין בשל עבירה, אם עברה שנה מיום ביצועה,**

**אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.”**

(ב) תינתן עדיפות בטיפול בדוחות מסוג הזמנה לדין ובתיקי תאונות דרכים של קטינים

בכל שלב, כדי לאפשר העמדת הקטין לדין בהקדם המרבי ובטרם חלפה שנה.

(ג) העקרון הקובע הוא גיל החשוד במועד בו חלפה שנה מיום ביצוע העבירה:

(1) אם חלפה שנה מיום ביצוע העבירה ולחשוד מלאו 18 שנה במהלך שנה זו, יוגש

כתב אישום בבית המשפט לתעבורה ע”י לשכת תביעות תעבורה.

(2) אם חלפה שנה מיום ביצוע העבירה, ולחשוד טרם מלאו 18 שנה, יסגר התיק או

הדו”ח, ע”י ראש לשכת התביעות שסמכות הטיפול בדו”ח נתונה לה, בעילה של

”התיישנות העבירה”.

(3) יודגש, אם לחשוד מלאו 18 שנה במהלך השנה מיום ביצוע העבירה, יוגש כתב

האישום לבית המשפט לתעבורה, כדרך הגשתם של כתבי אישום נגד בגירים, גם

באותם מקרים בהם, לו היה מוגש כתב אישום נגד החשוד בעודו קטין, הוא היה

מוגש לבית המשפט לנוער (שכן, גיל החשוד בעת הגשת כתב האישום, הוא

הקובע לענין זה).

(4) על אף האמור, במקרים, שברגיל – דינם סגירת התיק, כאמור בסעיף (2) לעיל,

ניתן כשיש לכך הצדקה עניינית, להגיש כתב אישום כנגד הקטין גם בחלוף שנה

ממועד ביצוע העבירה, אם ניתנה לכך הסכמתו של היועץ המשפטי לממשלה.

(ד) המקרים בהם עשוי להתעורר צורך בפניה לקבלת הסכמת היועץ המשפטי לממשלה:

(1) כאשר חלפה שנה מיום ביצוע העבירה, החשוד עדין קטין, ויש ענין להעמידו לדין.

(2) אם בעת שחלפה שנה מיום ביצוע העבירה, היה החשוד קטין, אך כאשר הוחלט

להעמידו לדין, כבר הפך לבגיר.

(ה) במקרים בהם קיימת הצדקה עניינית לכך, תוגש בקשה לקבלת הסכמת היועץ המשפטי

לממשלה.

אופן הגשת הבקשה:

(1) יש להעביר את הדו”ח או את תיק החקירה למדור תביעות באת”ן.

(2) יש לצרף מכתב בו יפורטו:

• הסיבות שהביאו לשיהוי בהגשת כתב אישום.

• הנמוקים שיש בהם להצדיק העמדת החשוד לדין לאחר שחלפה שנה מיום ביצוע

העבירה.

• טיוטת כתב אישום כנגד הקטין.

• גליון הרשעות קודמות בעבירות תעבורה ובעבירות פליליות.

עמוד מספר	קבוצת הנוהל: תעבורה	הנושא: עבירות תעבורה של קטינים	היחידה המוציאה הנוהל: את”ן / מת”ן
7	תחולה: 2/01	מספר הנוהל: 02.231.21	שם הנוהל: הטיפול בעבירות תעבורה הנעברות ע”י קטינים

(ו) נימוקים העשויים להצדיק פניה ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה לאפשר העמדת חשוד לדין

לאחר שחלפה שנה מיום ביצוע העבירה:

(1) חומרת העבירה.

(2) המלצת שירות המבחן לנוער להעמיד הקטין לדין משיקולים טיפוליים.

(3) החשוד ביצע עבירות רבות בעבר.

(4) נושא העבירה בעל ענין ציבורי רב.

(5) סיבות נוספות בהן יש לדעת המבקש כדי להצדיק העמדת החשוד לדין.

## ה. הבאה לדין

- (1) בכתב האישום יצוייניו היום, החודש ותאריך הלידה המלא של הקטין הנאשם.
- (2) (א) התובע יציין בכתב האישום את פרטי הורי הקטין הכוללים שם פרטי ומשפחה, מספר ת.ז. וכתובת מלאה. הדבר דרוש על מנת שבית המשפט יוכל לשלוח להם זימון לדין, כפי שדורש סעיף 19(א) לחוק הנוער.  
(ב) בית המשפט יודיע להורה הקטין על הדיון ועל זכותו להיות נוכח בו, וימציא לו העתק מכתב האישום, אלא אם קבע, מטעמים מיוחדים, שאין לעשות כן.  
(ג) במקרים בהם התובע סבור כי זימון כאמור יפגע בהליך, מכיוון שההורה אמור להעיד במשפט או מטעמים אחרים, יש להביא הדבר לתשומת לב בית המשפט, במקביל להגשת כתב-האישום, על מנת שבית המשפט ישקול לעשות שימוש בסמכותו, הקבועה בסיפא של הסעיף.
- (3) אין להעמיד קטין לדין יחד עם אדם שאינו קטין, אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.
- (4) בבית המשפט לתעבורה יחול הדין הכללי, אלא אם קבע חוק הנוער במפורש אחרת.
- (5) לשופט תעבורה הסמכויות האמורות בפרק ה' לחוק הנוער שכותרתו עונשים ודרכי טיפול.
- (6) שופט תעבורה אינו חייב לקבל תסקיר שרות מבחן לנוער בטרם יגזור על הקטין עונש מסוג פסילה, פסילה על תנאי או קנס, אלא רק לצורך הטלת העונשים הקבועים בסעיף 26(1) – (6) לחוק הנוער.
- (7) בית המשפט רשאי למנות לקטין סניגור אם הוא סבור כי טובת הקטין דורשת זאת.
- (8) באין לקטין סניגור, יסייע בית המשפט לקטין לחקור העדים.
- (9) כל בקשה שנאשם רשאי להגיש לבית המשפט, רשאי גם הורה הקטין, או אדם שבית המשפט הרשהו לכך, להגיש במקומו, ורשאים הם לחקור עדים ולהשמיע טענות במקום הקטין או יחד עמו.

**נרשם ע"י: עו"ד דנית עזריה, פקד  
קצינת מדור תביעות**